

INTERPRETACIJA LIRSKO-EPSKE PJESME "HASANAGINICA" U NASTAVI ISLAMSKJE VJERONAUKE

Aida IMAMOVIĆ-TERZIĆ

UVOD

U nastavi islamske vjeronauke veoma bitno sredstvo do postizanja cilja nastavne jedinice predstavlja i obrada književnih vrsta, pa i lirsko-epske pjesme. Znači, veoma je bitna korelacija vjeronauke i bosanskog jezika i književnosti. Nastavnik islamske vjeronauke treba znati i pravilno obraditi lirsko-epsko djelo, jer se obrada ne svodi samo na čitanje naglas i prepričavanje pročitano. Analiza lirsko-epskog djela znatno je složenija. Nastavnik može upotrijebiti i nedovršeni tekst koji učenici trebaju sami dovršiti. Odabrani odlomak priče mora izazivati spontano, iskreno pisanje (pričanje), na osnovu čega će vjeroučitelj imati priliku provjeriti učenikova gledišta, stavove, osjećaje, predodžbe, znanje, poimanje i iskustvo o nekoj problematici.

Hasanaginica može izvrsno poslužiti u postizanju cilja nastavnih jedinica iz područja ahlaka, fikha (oblast bračnog prava), arapskog

pisma i mnogih drugih. Neuvrštenost *Hasanaginice* predstavlja veliki nedostatak i veliku prazninu u udžbenicima islamske vjeronauke. Može se mnogo naučiti o njenom plemenitom odgoju, odgoju muslimanke.

NAČIN OBRADJE I ANALIZA LIRSKO-EPSKOG DJELA

«Često se obrada proznog teksta svodi na to da učenici čitaju naglas i prepričavaju pročitano (što, u osnovi, nije obrada teksta, a još manje analiza), a da se zaobiđu bitni elementi analitičko-sintetičkog pristupa makar najvažnijim slojevima štiva.»¹ Nakon što se tekst pažljivo pročita i podvuku bitne činjenice, riječi i sl., prelazi se na njegovu analizu. Ovdje je jako bitno istaći moment ili momente «životnih istina, ideja, poruka, ljudskih raspoloženja, misli, etičkih vrijednosti, estetskih vrijednosti itd. I

¹ Refik Čatić i Izet Pehlić, *Metodika nastave islamske*, str. 203, Islamska pedagoška akademija, Zenica, 2004.

sve to pretočeno u jezik, slikovit, figurativan, precizan, osmišljen – uzoran u svemu.»² To postizemo u toku razgovora sa učenicima koji treba teći spontano, dijaloški, a ne šturo, tj. nastavnik pita – učenik odgovara, bez ikakvog dubljeg uživanja u pročitano. Učenik, zatim, pristupa otkrivanju važnih događaja iz života, analizi likova, prostora i vremena u kome se radnja događa. «Analiza likova predstavlja centralni dio svih analitičko-sintetičkih proučavanja epskog i dramskog štiva.»³

Likovi iz epskog ili dramskog štiva konkretne su ličnosti iz stvarnog života. Učenik u likovima prepoznaje dobro i zlo, kritikuje loše postupke i opredjeljuje se za dobro. Tako učenik saznanjem o datim likovima obogaćuje svoje životno iskustvo i trajno ga nosi u život. «Svaka analiza književnog lika, bez obzira na to je li on protagonist ili epizodna ličnost u razvoju događaja, podrazumijeva sljedeće važne etape:

- isticanje fizičkih crta,
- uočavanje dominantnih duhovnih osobina,
- tumačenje ponašanja u konkretnim životnim okolnostima,
- otkrivanje i procjenjivanje konkretnih piščevih ideja.»⁴

Pisac najčešće u fizičkom opisu ličnosti otkriva i neke njegove karakterne osobnosti (namršteno lice, blagi pogled, rumenilo u obrazima i sl.). «Učenika treba navikavati da, između fizičkih i duhovnih osobina književnog lika, uspostavlja prirodnu vezu, tako da, zahvaljujući takvom iskustvu i kreativnoj mašti, može kreirati jasnu predstavu o fizičkom izgledu i onih likova čiji portret pisac ne opisuje, što nije tako rijetko.»⁵

Učeniku je važnije da kroz fizičke crte ličnosti formira jasne predstave o čovjeku, njegove duhovne karakteristike i način na koji on reagira u različitim životnim situacijama. Učenik treba proniknuti u njihove misli i osjećanja, da na njihovim životnim greškama ne gradi vlastite. Bez svega toga, teško je proniknuti u piščeve poruke i ideje da saopći

2 Ibid., str.204

3 Ibid., str. 205

4 Ibid., str. 206

5 Ibid., str. 206

čitaocu neko svoje viđenje života. Ovdje treba istaknuti da ne treba svakog čovjeka koji učini nešto loše u potpunosti smatrati lošim ili onoga koji učini dobro smatrati dobrim, jer svaki čovjek ima mahana i nedostataka, ali i vrlina, zasluga i priznanja. Ljudske slabosti ne treba samo osuđivati, nego i nastojati ispraviti. Učenik treba prepoznati i ukazati na mjesta u štivu u kojima se neka osobina određenog lika naročito ispoljava, npr. riječ *stid*:

«A ljubovca od stida ne mogla.» Ili, u **dramatizaciji Hasanaginice**: «'Ne mogu', reče nevjesta. 'Jera', pitam je. 'Ne mogu od stida', reče.»

Ideja i poruka lirsko-epskog djela

U obradi lirsko-epskog djela mogu se koristiti razni oblici rada, kao i nastavna sredstva. Kombinacijom frontalnog, grupnog, partnerskog i individualnog rada i korištenjem pogodnih sredstava (nastavni listići, grafoskop, učeničke bilješke itd.), može se postići zavidan analitički nivo, bez obzira na to jesu li učenici istraživali na nastavnom satu ili su dobili uputstva i usmjerenja za samostalan rad kod kuće prije ili poslije takvog nastavnog sata.

Svako djelo nije napisano tek da bude napisano, nego da upozna ljude s piščevim idejama, porukama, zamislima. Obično je to piščevo viđenje života koje predstavlja istinu.

Hasanaginica – interpretacija lirsko epske pjesme

Bošnjačka muslimanska balada, zabilježena je 1774. godine. Zapisao ju je Talijan Alberto Fortis (1741.-1803.), svećenik, filolog, prirodoslovac i putopisac i objavio u svojoj knjizi *Putovanje po Dalmaciji* u Veneciji 1774., i to na bosanskom jeziku i u njegovom prijevodu na talijanski. Već 1775. godine veliki njemački pjesnik Johan Wolfgang Goethe, oduševljen *Hasanaginicom*, služeći se ritmom originala, prevodi je na njemački. Ovu baladu kasnije su prepjevali Walter Scott, 1799., na engleski, Charles Nodier (Šarl Nodie), 1813., pa Prosper Merime i Gerard de Nerval, na francuski. Na ruski jezik preveo ju je Puškin, na poljski

Adam Mickiewicz, a zatim su je prevodili i braća Grimm, Lamartine, Jernej Kopitar, Madam de Staal (d Stal) i dr. Sadržaj čuvene muslimanske balade *Hasanaginica* drammatizirao je Alija Isaković stavljajući ga čvrsto u kontekst historijskih zbivanja sedamnaestog stoljeća i u kontekst govornog jezika u tom vremenu i na tom prostoru. Ovdje donosimo tekst muslimanske balade *Hasanaginica*.

Hasanaginica

Što se b'jeli u gori zelenoj?
Al' su sn'jezi, al' su labutovi?
Da su sn'jezi već bi okopnuli,
Labutovi već bi poletjeli.
Nit su sn'jezi, nit su labutovi,
Nego šator age Hasan-age.
On boluje u ranama ljutim.
Ob'lazi ga mater i sestrice,
A ljubovca od stida ne mogla.
Kad li mu je ranam' bolje bilo,
Ter poruča vjernoj ljubi svojoj:
«Ne čekaj me u dvoru b'jelomu,
Ni u dvoru, ni u rodu momu!»
Kad kaduna r'ječi razumjela,
Još je, jadna, u toj misli stala,
Jeka stade konja oko dvora:
I pobježe Hasanaginica
Da vrat lomi kule niz pendžere,
Za njom trču dv'je ,ćere djevojke:
«Vrati nam se, mila majko naša!
Nije ovo babo Hasan-aga,
Već daidža Pintorović beže».
I vrati se Hasanaginica,
Ter se vješa bratu oko vrata:
«Da, moj brate, velike sramote,
Gdi me šalje od petero dice!»
Beže muči, ne govori ništa,
Već se maša u džepe svione
I vadi joj knjigu oprošćenja,
Da uzimlje potpuno vjenčanje,
Da gre s njime majci uzatrage.
Kad kaduna knjigu proučila,
Dva je sina u čelo ljubila,
A dv'je ,ćere u rumena lica,
A s malahnim u bešici sinkom
Od'jeliti nikako ne mogla,
Već je bratac za ruke uzeo,

I jedva je s' sinkom rastavio,
Ter je meće sebi na konjica,
S njome grede dvoru bijelomu.
U rodu je malo vr'jeme stala,
Malo vr'jeme, ni nedjelju dana.
Dobra kada, i od roda dobra.
Dobru kadu prose sa svih strana,
A najveće imotski kadija.
Kaduna se bratu svome moli:
«Aj, tako te ne željela, braco!
Nemoj mene davat' za nikoga,
Da ne puca jadno srce moje
Gledajući sirotice svoje».
Ali beže ne hajaše ništa,
Već nju daje imotskom kadiji.
Još kaduna bratu se moljaše
Da njoj piše listak b'jele knjige,
Da je šalje imotskom kadiji:
«Djevojka te l'jepo pozdravljaše,
A u knjizi l'jepo te moljaše,
Kad pokupiš gospodu svatove,
Dug pul'duvak nosi na djevojku:
Kada bude agi mimo dvora,
Nek ne vidi sirotice svoje.
Kad kadiji b'jela knjiga dođe,
Gospodu je svate pokupio,
Svate kupi grede po djevojku.
Dobro svati došli do djevojke
I zdravo se povratili s njome.
A kad bili agi mimo dvora,
Dv'je je ,ćerce s pendžere gledahu,
A dva sina prid nju ishođahu,
Tere svojoj majci govorahu:
«Vrati nam se, mila majko naša.
Da mi tebi užinati damo!»
Kad to čula Hasanaginica,
Starišini svatov' govorila:
«Bogom brate, svatov' starišina,
Ustavi mi konje uza dvora,
Da darujem sirotice moje».
Ustaviše konje uza dvora,
Svoju dicu l'jepo darovala,
Svakom sinku nazve pozlećene,
Svakoj ,ćeri čohu do poljane;
A malomu u bešici sinku,
Njemu šalje u bošči haljine.
A to gleda junak Hasan-aga,
Ter dozivlje do dva sina svoja:
«Hod'te amo, sirotice moje,

*Kad se neće smilovati na vas
Majka vaša srca hrđavskoga!»
Kad to čula Hasanaginica,
B'jelim licem u zemlju ud'rila,
Upet se je s dušom rastavila
Od žalosti gledajuć' sirota.*

Balada je relativno kraća pjesma koju karakterizira jedinstvo nejednako zastupljenih elemenata epskog, lirskog i dramskog izraza. Ona ima narativni karakter po načinu iznošenja svoga sižea, a priča se, kao u epskoj pjesmi, kazuje u trećem licu. Fabula ili radnja bitno je uvjetovana i duboko prožeta najdubljim emocijama, pa je time srodna s lirskom pjesmom. Dramski karakter balade vidi se u dijalogima i monozima koji otkrivaju sukobe naravi i strasti junaka, zatim u redukciji sižea, u slutnjama i nagovještajima umjesto epskog saznanja i odsustvu vanjskog opisa aktera balade. Nema, dakle, vanjskog fabuliranja, nego je unutarnji plan ljudskog života, zapravo, jedna od temeljnih odrednica balade. Predmet balade nisu junački podvizi kao u epici, nego unutarnji duševni potresi. Tehnika građenja sižea balade ne karakterizira se epskom postupnošću i hronologijom, nego skokovitim sprežanjem sadržaja. Najviše je bosanskih usmenih (narodnih) balada u desetercu, ali ih ima i u osmercu.

Psihološki i moralni sukobi na relaciji pojedinac – društvo i njegove norme, etičke krajnosti i njihovo razrješenje, moralna pobjeda i duševni heroizam u porazu pojedinca, pa i svih aktera balade, suštinske su karakteristike njenog sadržaja.

„*Hasanaginica* je balada o kojoj je najviše pisano i koja je najviše prevedena u svjetskoj književnosti, a samo na njemački prevedena je na više od 50 različitih načina, dok je na francuskom i engleskom jeziku poznato po više od 20 prijevoda. Osim na spomenute, *Hasanaginica* je prevedena na latinski, mađarski, češki, poljski, ruski, švedski, slovački, španski, portugalski, ukrajinski, rumunski, novohebrejski, turski, holandski, albanski, malajski, makedonski, danski, arapski, perzijski itd.“⁶

⁶ Fahrudin Rizvanbegović, *Čitanka, 1. razred gimnazije*, str. 204, RBiH Ministarstvo obrazovanja, nauke

Otvor za ulazak u strukturu socijalnih odnosa u Hasan-aginoj porodičnoj zajednici, odnosa na kojima se, ustvari, gradi drama ove balade, predstavlja socijalna situacija data u stihovima 21 i 22 Fortisovog teksta ove pjesme: «Nije ono babo Hasan-aga, već je ono Pintorović beže». Iz ovih stihova može se zaključiti da je junakinja ove balade begovskog porijekla, rodom iz begovske porodice, a udata je za agu, Hasan-agu, tj. došla je u aginsku porodicu. Narodni pisac pjesme je ne samo uvažavao nego i istakao ovu činjenicu: «Dobra kada, i od roda dobra», postavljajući se intimno, što se vidi u emocionalnom nagnuću cijele pjesme, na stranu glavne junakinje imanentno kao pripadnika begovskog soja i sloja, a protiv Hasan-age ne samo zbog brutalnosti njegovih postupaka nego i zbog toga što su ti postupci ujedno bili oznaka njegova *neplemenitog* bića. Begovat je u Bosni predstavljao zatvoreno kastinsko društvo koje je imalo svoje staleške regule i običajne kanone. Kad se sve ovo ima u vidu, jasno je da između Hasanaginice, begovice porijeklom, i brata joj, ponosnog i odlučnog bega Pintorovića, u zaleđu, na jednoj strani, i Hasan-age, te posebno njegove majke i sestre, na drugoj strani, morao postojati društveni jaz, što indicira na loše odnose u kući još prije vremena radnje same balade, na Hasan-agino, osjećanje manje socijalne vrijednosti, možda i na postojanje intrige, svekrvine i zaovine.

Stih «A ljubovca od stida ne mogla» može se shvatiti kao njihovo ironično pričanje Hasan-agi s akcentom na socijalno-kastinskom stidu njegove žene u odnosu prema njemu-agi. Nesumnjivo je da je beg Pintorović (Hasanagicin staratelj, jer nema oca), u nekakvoj konkretnoj obavezi ili pogodbi s Hasan-agom, imao i odlučujuću ulogu u njenoj udaji za Hasan-agu, iako se ni on, a ni njegova sestra nisu mogli osloboditi begovsko-kastinske psihologije u odnosu prema agi. U okvirima te socijalne psihologije, za njih je Hasan-aga mogao biti ne u begovskom posjedu nego u sablji i graničarskom vojevanju. To ukazuje na moguću junačku uslugu Hasan-age, na nekakvo ozbiljno junačko zaduženje, za koje je zauzvrat,

i kulture, Sarajevo, 1994.

kao vraćanje duga, dobio njegovu sestru za ženu i pored činjenice što sam nije bio beg nego aga. Begovsko držanje bega Pintorovića stvaralo je socijalni kompleks u Hasan-agi.

«Ob'lazi ga mater i sestrice, a ljubovca od stida ne mogla». Ovi stihovi pokazuju, prvo, da su majka i sestra obišle ranjenog Hasan-aga, i to u odsutnosti nevjeste. Već kraj prvog od ovih stihova deminutivom *sestrica* stilski koncentrira svu nježnost situacije sadržane u ovoj posjeti najbližih teško ranjenom Hasan-agi, postavljajući oštru granicu za etički i emocionalno nerazumljivi kontrast drugog stiha. Već je u tome sadržano osjećanje i nagovještaj neslaganja u Hasan-aginom kući. Izraz *od stida* predstavlja strukturni pojam cijele balade. Stih *a ljubovca od stida ne mogla* ne treba nipošto shvatiti u smislu stida žene pred porodicom njenog muža. Stid u ovoj baladi treba razumijevati kao socijalno-emocionalnu kategoriju suprotnu ponosu, inače tradicionalno vezanom za begovat. Stid treba, zatim, shvatiti kao stid koji je krasio i bio vrlina muslimanke pred tuđim svijetom i da nije njeno da ide na ratište među vojnike, nego da bude uz svoju djecu i da čuva svoju čast i svoga muža.

Stihom «Majka vaša, srca kamenoga/hrđavskoga», Hasan-aga je htio uvrijediti ženu u odgovoru na njenu „uvredu“.

Socijalni plan radnje, započet socijalnim uniženjem Hasan-age, nastavlja se Hasan-aginom reakcijom u poruci: «Ne čekaj me u dvoru bijelom, ni u dvoru, ni u rodu momu», koja ga pokazuje kao brutalnog i prijekog čovjeka, na šta, uostalom, upućuje i Hasanaginčin strah kad začuje jeku konja oko dvorca, ali ukazuje i na to da je njen nedolazak predstavljao samo kritični moment u braku koji se odavno klima i u sukobu koji vlada u ovoj porodici.

Hasanaginica je ipak odlučila udati se za kadiju, jer se mislila od njega i rasti nadajući se da će je Hasan-aga ponovo uzeti sebi (šerijatski propis). Tako se lik Hasanaginice, nakon ovih razmatranja, na kraju pokazuje raslojen na dvije dimenzije: na ponos begovice i ravnodušnost prema Hasan-agi te na osjetljivost i ljubav prema djeci. Hasanaginica je žrtva begovskokasti-nskih kanona, staleških predrasuda i socijalno-klasne psihologije.

PRIPREMA ZA NASTAVNI SAT IZ ISLAMSKJE VJERONAUKJE

Razred: VI

Nastavna tema: Ahlak

Nastavna jedinica: Dužnosti roditelja prema djeci

Tip sata: Obrada novog gradiva

Oblici učenja: Problemsko-istraživački, kreativni, scenska izvedba

Oblici rada: Frontalni, grupni, individualni

Nastavne metode: Metoda usmenog izlaganja, razgovor, metoda demonstracije

Nastavna sredstva: Grafoskop, grafo-folija, kreda, tabla, učenički pribor, pribor potreban za uređenje scene (grafo-folija sa oslikanom tvrđavom, ćilim, šilteta, demirlija, jastuci, đugum, lavor itd.), narodna nošnja, hamer papir itd.

Literatura: Udžbenik vjeronauke, *Hasanaginica* – balada, *Hasanaginica* – drama Alije Isakovića

Ciljevi i zadaci nastavnog sata:

Duhovni cilj: Uvažavanjem i razumijevanjem roditelja, stičemo Allahovo zadovoljstvo. Izvršavanjem roditeljskih obaveza, izvršava se Allahova naredba.

Odgojni cilj: Razvijanje razumijevanja i ljubavi djece prema roditeljima. Ljubav prema narodnoj poeziji. Razvijanje patriotskih osjećanja i plemenitosti. Razvijanje govorne kulture i upoznavanje sa starim bosanskim jezikom. Jačanje sabura i jačanje potrebe za prevladavanjem nepravednih međuljudskih odnosa. Razvijanje slobode ličnosti i prava na samostalno odlučivanje i opredjeljivanje. Poštovanje žene i majke. Razvijanje etičkih osjećanja i estetski razvoj ličnosti, osjećaj za pravdu, dostojanstvo, poštovanje, saosjećanje. Potreba za životom u skladnoj, porodičnoj atmosferi. Pobuđivanje želje za humanizacijom svijeta, otkrivanje istinskih vrijednosti u čovjeku.

Funkcionalni cilj: Razvoj sposobnosti za kvalitetniju analizu činjenica te sposobnosti procjenjivanja, razumijevanja, zaključivanja i sl. Razvoj kreativnosti učenika. Koordinacija govora i mišljenja.

Opis rada:

Učenici su dobili zadatak na prethodnom satu da kod kuće u cijelosti pročitaju dramu *Hasanaginica* A. Isakovića. Imali su zadatak da olovkom podvuku dijelove koji opisuju odnos Hasanaginice i djece i Hasan-age i djece. Učenici su na sekciji islamske vjeronauke uvježbali dijelove drame za scensku izvedbu. Jedna učenica iz literarne sekcije dobila je zadatak da nauči lijepo recitirati baladu *Hasanaginica*. U koordinaciji sa nastavnicom bosanskog jezika, učenici su napravili pano na kome su detaljno objašnjeni balada i dramsko djelo kao književne vrste. Urađene su i dvije grafo-folije:

1. Sa slikom kule koja bi trebala predstavljati Hasan-agine bijele dvore,

2. Sa ispisanim tekstom koji učenici trebaju prepisati u svoje bilježnice. Evo tog teksta:

Dužnosti roditelja prema djeci:

- da im daju lijepo muslimansko ime,
- da se brinu za njihov život i zdravlje,
- da ih nauče osnovnim islamskim propisima i da ih privikavaju na izvršavanje vjerskih obreda,
- da ih odgajaju u duhu islamskih propisa,
- da im osiguraju život bilo naukom bilo zanatom,
- kad postanu punoljetni, da im pomognu zasnovati porodicu.

Nastavnik treba imati i pripremljena objašnjenja manje poznatih riječi da bi ih u toku sata spontano objasnio učenicima.

Opis učionice:

U desnom uglu učionice je improvizirana scena. Grafoskop je pripremljen. Učenici-glumci (ukupno 12 učenika: Hasanaginica, Hasan-aga, petero djece, beg Pintorović, Ajkuna, Hasan-agina majka, majka) također su na sceni. Djevojčica koja recitira stihove stoji u lijevom uglu. Odjevena je u narodnu nošnju koju škola posjeduje. Ostali učenici raspoređeni su u četiri grupe po tri učenika.

Tok sata:**Uvodni dio**

Eselamu alejkum! Svi ste imali zadatak da se upoznate sa jednom majkom koja je svoju ljubav prema svojoj djeci platila životom. Njeno pravo ime je Fatima, ali nama je poznatija kao

Hasanaginica. Zato se prisjetimo njene životne priče...

Glavni dio – najava cilja sata

Učenica izražajno recitira stihove balade *Hasanaginica*. Nakon što završi, uključujem grafoskop sa već opisanom slikom koja se oslikava na zidu učionice i predstavlja pozadinu improvizirane scene. *Hasanaginica* je završila češljanje starije kćerke i sapliće joj pletenice. Mlađa kćerka ljulja brata u bešici. Tiho pjevuši uspavanku. *Hasanaginica*, sa suzama na licu, zamišljena (nastavak scenske izvedbe priložen je uz rad).

Gasi se grafoskop. Vidjeli smo jednu majčinu žrtvu, vidjeli smo tragediju. Vidjeli smo jednu porodicu. Vidjeli smo roditelje i njihovu djecu. Sada bih vas zamolila da pažljivo pročitate instrukcije na listićima koje ću vam podijeliti, a zatim da uradite radne zadatke. Nakon što završite sa radnim zadacima, predstavnik grupe, kojeg ćete sami odabrati, izložiti će vaša rješenja na zadate problemske zadatke.

Nastavni listići:

1. Venovim dijagramom predstavite osobine *Hasanaginice* i Hasan-age, tj. njihove razlike i sličnosti.
2. Venovim dijagramom predstavi razlike i sličnosti između balade i drame.
3. Grozdovima predstavi dužnosti roditelja i djece.
4. Grozdovima predstavi kulturu ponašanja roditelja i njihove djece.

Napomena za sve grupe: U prezentiranju zadatog, koristi dijelove dramskog teksta.

Završni dio:

Učenici nakon obavljenih radnih zadataka izlaze ispred table sa hamer-papirom i predstavljaju svoja rješenja datih zadataka. Nakon toga, uključujem grafoskop I, sa folije broj 2, učenici prepisu tekst u svoje bilježnice.

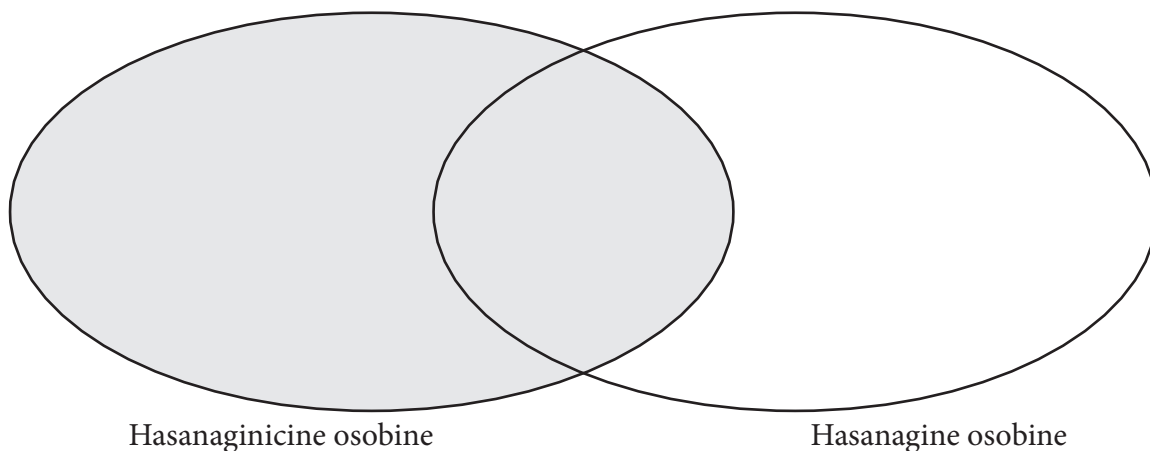
Domaći zadatak je u međuvremenu napisan na tabli.

Domaći zadatak:

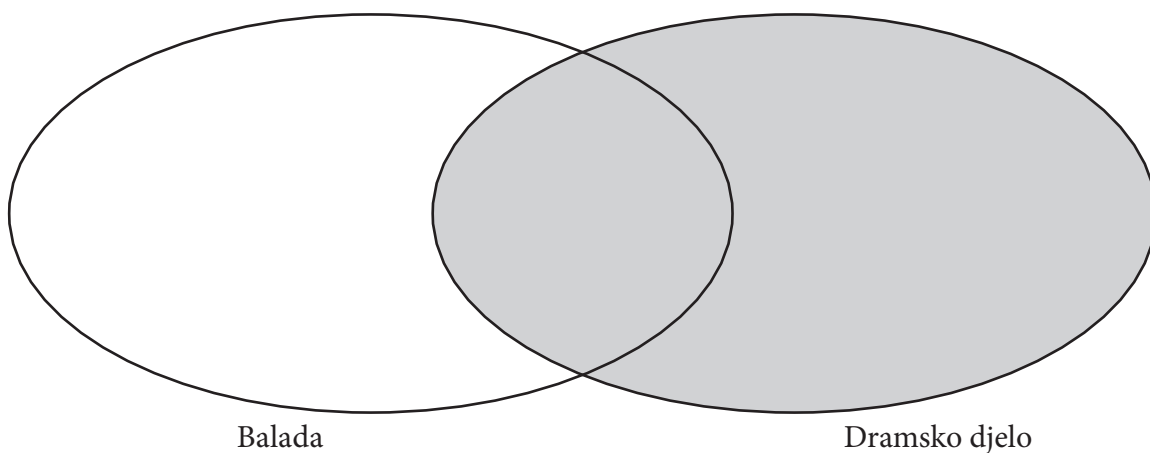
Kako sam doživio *Hasanagicu*?
(Napisati literarni sastav.)

Radni zadaci:

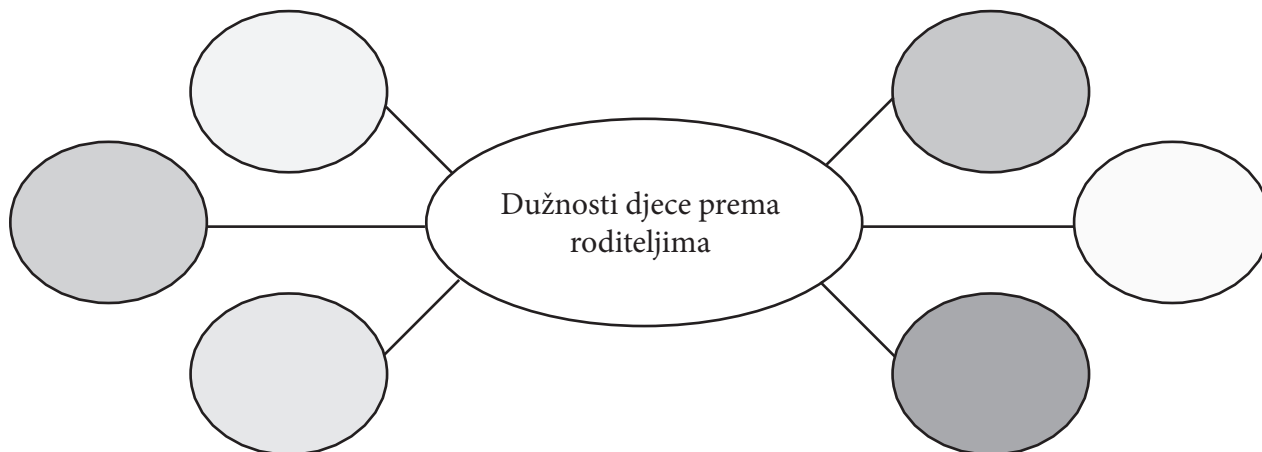
1. Venov dijagram razlike i sličnosti između Hasan-age i Hasanaginice. U sredinu dijagrama napišite njihove zajedničke osobine.

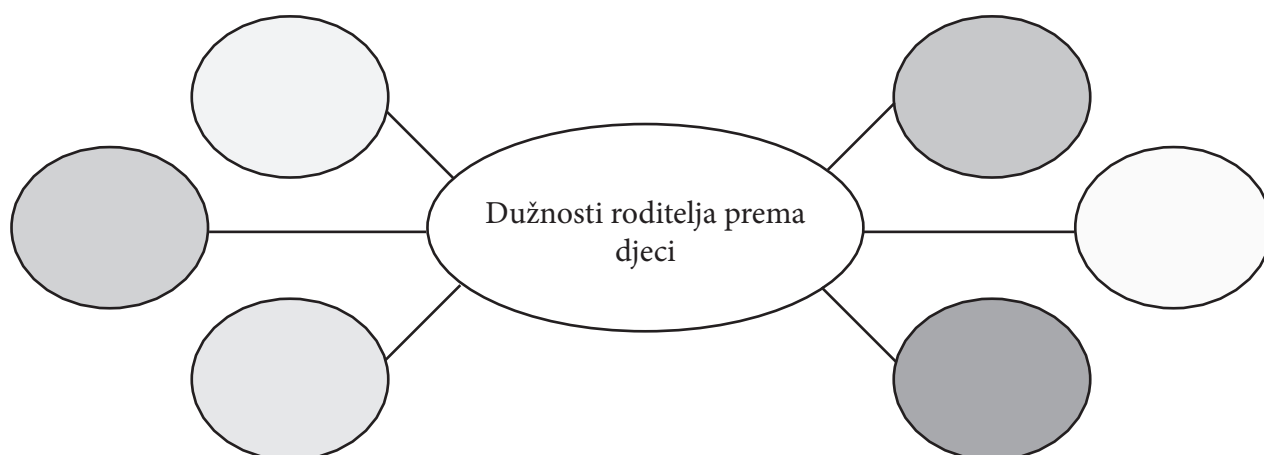

2. Venov dijagram – razlike i sličnosti između balade i dramskog djela.

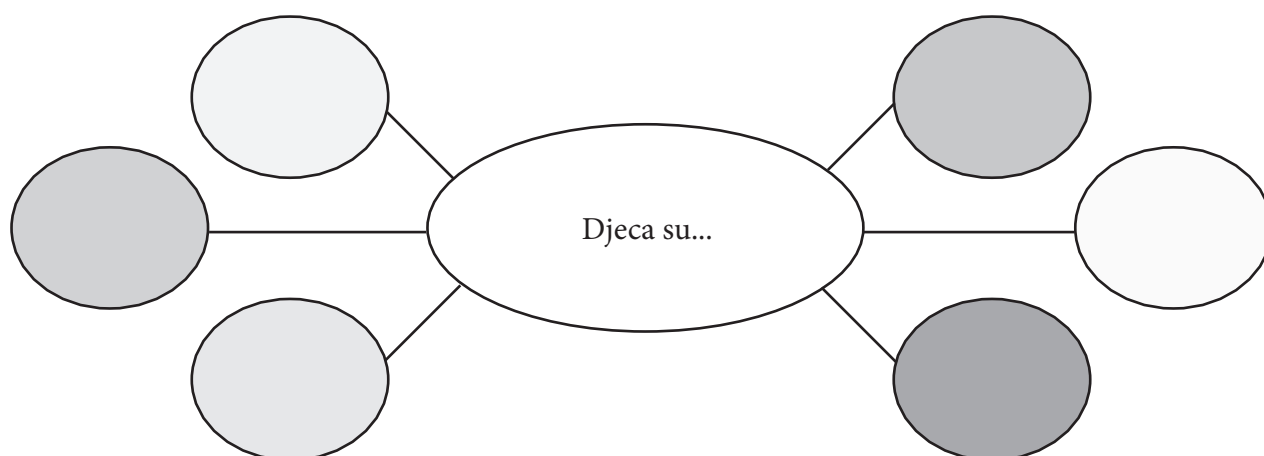
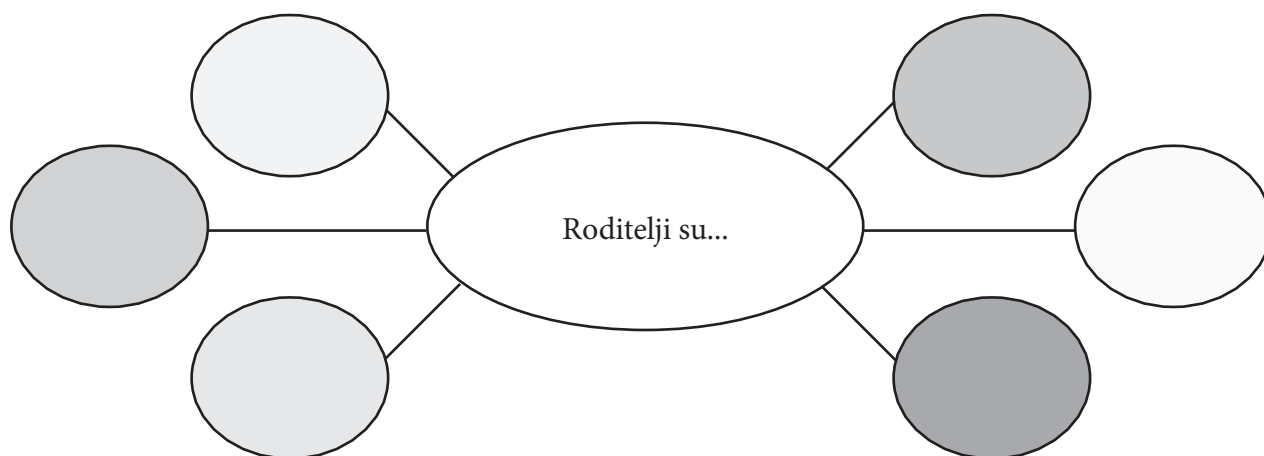

3. Grozdovi – napiši dužnosti roditelja i djece.

4. Grozdovi – kultura ponašanja roditelja i djece.

Literatura

1. Dr. Borislav Stevanović, *Pedagoška psihologija*, Zavod za izdavanje udžbenika SRS-a, Beograd, 1958.
2. Fatima Ćosić, *Tekst u nastavi, Didaktički putokazi*, br.15, Zenica, maj 1999.
3. Refik Ćatić i Izet Pehlić, *Metodika nastave islamske*, Islamska pedagoška akademija, Zenica, 2004.
4. Alija Isaković, *Drame, Preporod*, Sarajevo, 1995.
5. Fahrudin Rizvanbegović, *Čitanka, 1. razred gimnazije*, R i H – Ministarstvo obrazovanja, nauke i kulture, Sarajevo, 1994.

Summary

ANALYSIS OF EPIC POEM "HASANAGINICA" IN
THE CLASS OF ISLAMIC EDUCATION

Aida Imamovic-Terzic

Analysis of various literary genres, including epic poetry is an important tool in reaching the objective of a teaching unit.

Hasanaginica is an epic that can be an exceptionally useful tool in the process of attaining the goals of a teaching unit, especially in the fields of *ahlaq*, *fiqh* (marital law), Arabic letters learning and many others. Teacher of Islamic education should be able to recognize those elements of Bosnian literature that are capable of offering spiritual values and moral education that the child will adopt and carry throughout his life.

موجز

شرح قصيدة "زوجة حسن آغا" الغنائية البطولية
في تدريس مادة التربية الإسلامية

عابدة إماموفيتش - ترزيتش

تعتبر دراسة الأعمال الأدبية، ومن بينها القصائد الغنائية البطولية، من الوسائل المهمة جدا لتحقيق هدف وحدة تدريسية معينة في تدريس مادة التربية الإسلامية.

وتعتبر قصيدة "زوجة حسن آغا" من الأعمال المفيدة جدا من أجل تحقيق أهداف الوحدات التدريسية في مجالات الأخلاق والفقہ (أحكام الزواج) والخط العربي وكثير غيرها. وينبغي لمدرّس مادة التربية الإسلامية أن يتعرف في الأدب البوشناقي المخصص للأطفال على ذلك الجوهر الذي ينمي عند الأطفال القيم التربوية والروحية التي ستكون بمثابة الزاد للطفل يحمله معه في مسيرته الحياتية كلها.